

Δραστηριότητες

Ένας ορεινός όγκος αρχίζει να εξελίσσεται ανατολικότερα της Ξάνθης, στη διαδρομή για Κομοτηνή. Οι πλαγιές του είναι δασωμένες, ενώ οι γυμνές κορυφές μόλις φτάνουν τα 1.500 μέτρα. Είναι το Παπίκιο. Κάποιοι ορειβάτες μεγάλων υψομέτρων θα το θεωρούσαν - ίσως- ταπεινό χαμηλοβούνι. Είναι όμως πράγματι έτσι;

Παπίκιον Όρος

Απρόσμενα γοητευτικό

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Μεγαλόηρες, αιωνόβιες οξυές.

Μια κοκκινωπή οξυά προσθέτει και την δική της συμμετοχή στην διακόσμηση του βουνού.

Φέρνω στο νου τα ταξίδια μου στη Θράκη τις τελευταίες δεκαετίες. Αναρωτιέμαι, γιατί τόσα χρόνια δεν έστρεψα το βλέμμα μου - ερευνητικά - ούτε μια φορά προς την κατεύθυνση του Παπίκιου. Ίσως γιατί η παρουσία του ήταν πολύ διακριτική για να παρακινήσει την προσοχή μου. Παρέμεινε λοιπόν το Παπίκιο ένας ανώνυμος ορεινός όγκος, τμήμα της μεγάλης οροσειράς της Ροδόπης. (1) Ωστόσο, ξαφνικά το Παπίκιο βγήκε απ' την αφάνεια, βρέθηκε στο επίκεντρο της προσοχής μου. Αιτία δεν ήταν μόνον οι περιγραφές κάποιων ορειβατικών του διαδρομών. Άλλωστε, παραπλήσιες περιγρα-

φές υπάρχουν διαθέσιμες για όλα σχεδόν τα ελληνικά βουνά. Ήταν μια άλλη, πολύ σπάνια, ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου βουνού: το **βυζαντινό του παρελθόν**, όπως διατηρήθηκε ως τις μέρες μας με τα ερειπωμένα και διάσπαρτα, σε διάφορα σημεία βυζαντινά μοναστηριακά συγκροτήματα. Το δεύτερο τούτο χαρακτηριστικό του Παπίκιου πρόβαλε ξαφνικά ως το γοητευτικότερο «κινούν αίτιον», για να επισκεφθούμε το βουνό. Αυτό που ήταν αδύνατον όμως να φανταστούμε, ήταν το απίστευτο φυσικό κάλλος αλλά και η δυσανάλογα μεγάλη προσπάθεια που απαιτήθηκε για να δαμάσουμε τον - φαινομενικά - προσιτό χαμπλό ορεινό του όγκο.

(1) Η Ροδόπη είναι ομάδα ορεινών συγκροτημάτων, οροσειρών και βουνών, που καταλαμβάνει μια τεράστια περιοχή, με μήκος πάνω από 200 και πλάτος 90 περίπου χιλιόμετρων. Το μεγαλύτερο τμήμα της βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Βουλγαρίας, ενώ το μικρότερο στο ΒΑ τμήμα της Ελλάδας. Η υψηλότερη καρυφή βρίσκεται στην Βουλγαρία (Κάρλικα 2.188μ.), ενώ η υψηλότερη στην Ελλάδα βρίσκεται πάνω από το Παρθένο Δάσος Φρακτού Δράμας (Νταλιμπόσκα ή Πυραμίδα 138, 1950μ.). Η ονομασία Ροδόπη είναι Αρχαία Ελληνική. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο, Θουκυδίδη, Στράβωνα και άλλους ιστορικούς (Ν. Νέζη, «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΟΥΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, ΤΟΜΟΣ 2 σελ. 450)

Κομοτηνή πριν την αναχώρηση

Μεσημεράκι στον «Καφενέ» του **Γιώργου Πετροσιάν**, Προέδρου του ΕΟΣ Κομοτηνής. Σερβίρει ο Γιώργος στο παραδοσιακό μπρούτζινο μπρίκι το καφεδάκι. Καθόμαστε στο ηλιόλουστο πεζοδρόμιο, η θερμοκρασία στις 7 του Νοέμβρη είναι ανοιξιότικη.

Στην περιοχή της παλιάς αγοράς της Κομοτηνής, στην οδό Μπακάλμπαση, το καφεενεδάκι. Είναι στρωμένος με κυβόλιθους ο δρόμος, όπως κι οι διπλανοί. Χαμπλά σπίτια και μαγαζιά, χαλκοματάδικα και καφεκοπτεία, ονόματα χριστιανικά και μουσουλμανικά, μπουγάτσες, στραγαλάδικα και ζαχαροπλαστεία με ανατολίτικα σοροπιαστά, μυρωδιές ανάκατες, αγγίζουν ευχάριστα τα ρουθούνια. Διάχυτη ένα γύρω μια αύρα ανατολής, άλλης εποχής.

Με μισόκλειστα τα μάτια χαλαρώνουμε στον ήλιο, στην ηρεμία της γειτονιάς.

Το μεγάλο κτιριακό συγκρότημα της Πυροσβεστικής εμποδίζει να φτάσουν οι θόρυβοι του κεντρικού δρόμου ως εδώ. Απομεσήμερο πια και, πριν ναρκωθούμε από την ραθυμία του «Καφενέ», ξεκινάμε για μια πρώτη επαφή με τα υψώματα του Παπίκιου. Ενός βουνού με δύσκολους δασικούς δρόμους αλλά και με χρώματα λαμπρά, που μας χαρίζει μερικές εικόνες εκπληκτικές πριν από την ώρα του υπέροχου δειλινού.

Υποδεχόμαστε τη νύχτα στο θαυμάσιο σαλόνι του ξενοδοχείου **Anatolia**. Που μετά την ευρύτατη ανακαίνισή του από την οικογένεια **Χρυσοχοϊδη**, αποτελεί μια εξαιρετική επιλογή διαμονής στην ανατολική πλευρά της Κομοτηνής. Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε στις υπηρεσίες του ευγενέστατου προσωπικού αλλά και στις γευστικές προτάσεις του chef, όπως στα μανιτάρια πλευρώτους σωταρισμένα με λάδι τρούφας, στο σπαγκέτι grimanera και στην ψαρόσουπα σολωμού.

Το Παπίκιο, με την αφθονία και την ποικιλία των φυλλοβόλων του δέντρων, γίνεται το φθινόπωρο πολύ θεαματικό.

Οδεύοντας προς την κορυφή

Η πρώτη εικόνα που αντικρίζουμε από το μπαλκόνι του δωματίου μας, είναι ο υπέροχα φωτισμένος από τον πρωινό ήλιο όγκος του Παπίκιου. (2) Το συγκρότημα των κορυφών πάνω από τις δασωμένες πλαγιές, είναι γυμνό.

- Εκεί πάνω θ' ανεβούμε, λέει ο **Δημήτρης Τσολάκης**, μέλος του Ε.Ο.Σ. Κομοτηνής, καθώς μας καλημερίζει.

Διασχίζουμε προς τα Β την πόλη της Κομοτηνής και, ακολουθώντας τις πινακίδες προς «**Πανεπιστημιούπολη**», στρέφουμε Δ. Μερικά χιλιόμετρα μετά, στρέφουμε Β πάλι, με κατεύθυνση προς **Θάμνα**. Στην είσοδο του μουσουλμανικού χωριού συναντάμε την πινακίδα προς **Ε.Φ. Μαχαίρα** και στρίβουμε αριστερά, από υψόμετρο **105** μέτρων.

Ο δασικός χωματόδρομος ανηφορίζει διασχίζοντας πευκόδασος. Το ομαλό - αρχικά - οδόστρωμα μεταμορφώνεται στη συνέχεια σε δύστροπο και δυσάρεστο, με πέτρες και χαντάκια εξαιτίας των βροχών. Η πράσινη μονοτονία του πευκόδασους δεν διαρκεί πολύ, δίνει τη θέση της στην εκρηκτική χρωματική εναλλαγή των ποικίλων φυλλοβόλων δέντρων γάβρων, φράξων, σφενδαμιών και βαλανιδιών. Το Παπίκιο μάς υποδέχεται φορώντας την λαμπρότερη στολή που διαθέτει στη διάρκεια της χρονιάς.

Στα **8,5** χλμ, από τα Θάμνα σταματάμε σ' ένα χορταριασμένο υψίπεδο με ευρύτατη θέα παντού. Εδώ, σε υψόμετρο **680** μέτρων, βρίσκεται το εγκαταλελειμμένο από την δεκαετία του '90 Ε.Φ. «Μαχαίρα». Ο **Δημήτρης Τσολάκης** μας πλη-

ροφορεί, ότι το φυλάκιο αυτό έχει παραχωρηθεί στην **Ελληνική Ομάδα Διάσωσης**, παράρτημα Ν. Ροδόπης, που θα το ανακαινίσει και θα το αξιοποιήσει ως εκπαιδευτικό κέντρο και ως καταφύγιο ανάγκης. Ακριβής στην ώρα του καταφθάνει και ενσωματώνεται στην ομάδα ο **Ηλίας Ζουμπούλογλου**, μέλος του Ε.Ο.Σ.Κ. κι αυτός.

10:10 : Από υψόμετρο **680μ.** πάνω από το Φυλάκιο Μαχαίρα, ξεκινάμε την πορεία μας στον δασικό δρόμο, με κατεύθυνση Δ. Σ' ένα 10λεπτο φτάνουμε σε μαντρί και χορταριασμένο λιβαδοτόπι. Εδώ εγκαταλείπουμε τον δασικό δρόμο και ακολουθούμε το μονοπάτι, μέσα σε δάσος δρυών με σποραδικές οξυές. Η σήμανση αποτελείται από τετράγωνα μεταλλικές πινακιδούλες, καρφωμένες σε κορμούς.

10:30 : Φτάνουμε σε θεαματικό ξέφωτο, σε υψόμετρο **780** μέτρων. Διασχίζουμε το μακρόστενο βοσκοτόπι και ξαναμπαίνουμε στο δάσος. Με την σταδιακή άνοδο του υψομέτρου πληθαίνουν οι οξυές. Οι εικόνες που δημιουργούνται είναι εκπληκτικές. Οι ορειβάτες φίλοι μας έχουν από την αρχή υιοθετήσει έναν πεζοπορικό ρυθμό που μας δίνει την δυνατότητα να θαυμάζουμε, να παρατηρούμε λεπτομέρειες και να φωτογραφίζουμε το τοπίο ολόγυρά μας.

- *Στόχος μας είναι να φτάσουμε ικανοποιημένοι και ακμαίοι, στην κορυφή, λέει ο Δημήτρης. Άλλωστε δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι εκτός από ορειβάτες είμαστε και φνισολάτρες.*

Με στενό μονοπάτι διασχίζουμε εύκολα μια απότομη πλαγιά καλυμμένη με σάρα.

Καλυμμένο από ξερόφυλλα το μονοπάτι, μάς χαρίζει μια υπέροχη διαδρομή ανάμεσα σε πανύψηλες οξυές.

(2) Το Παπίκιο είναι μεγάλος ορεινός όγκος στο ΒΔ άκρο του Ν. Ροδόπης, στα σύνορα με τη Βουλγαρία, Β-ΒΔ της Κομοτηνής. Εκτείνεται σε μήκος 25 περίπου χιλιομέτρων, από τον Κομφάτο ποταμό στα δυτικά, μέχρι το Καρνδόρεμα στα ανατολικά, πάνω από την Νυμφαία, από όπου περνάει ο δρόμος για την Βουλγαρία. Το μεγαλύτερο τμήμα του βρίσκεται στην Ελλάδα και τα πετρώματά του είναι γενεσίσι και οσιστόλιθοι με μάρμαρο (Ν.Νέζης ό.π. ΤΟΜΟΣ 2 σελ. 488-489).

Ένας μεγάλος ξηλώδης Μύκητας (απ' τον οποίο προέρχεται το προσάναμμα της ίσκας) απομυζά και τον παραμικρό χυμό από τον κορμό της γιγάντιας οξυάς. (Δεξιά)

Ακολουθεί ανηφοράκι, μερικές αιωνόβιες οξυές και ανάμεσά τους κιτρινόφυλλα σφενδάμια. Καλύπτεται το μονοπάτι από στρώμα ξερόφυλλων, που πολλές φορές ξεπερνάει σε πάχος τα 40 εκατοστά. Νιώθουμε σαν να βαδίζουμε στα πούπουλα. Στην ποικιλία των φυλλοβόλων δέντρων προστίθενται και γάβροι, ενώ στις χωμάτινες επιφάνειες του εδάφους εμφανίζονται σποραδικές τούφες κοντής ρίγανης, ευωδιαστής και ανθισμένης τούτη την εποχή.

11:00 : Βρισκόμαστε ήδη σε υψόμετρο **920** μέτρων και φωτογραφιζόμαστε γύρω από τον κορμό αιωνόβιας οξυάς. Το μονοπάτι ανηφορίζει ελικοειδές, όχι ιδιαίτερα κουραστικό. Άλλωστε, με τέτοια εκρηκτική πολυχρωμία εικόνων, πώς να νιώσει κούραση κανείς !

11:10 : Μια ώρα μετά την αναχώρησή μας φτάνουμε σε υψόμετρο **980**, έχοντας καλύψει υψομετρική διαφορά **300** μέτρων. Χαρίζουμε μια λιγότερη στάση

στους εαυτούς μας, ανάμεσα σε πολλές αιωνόβιες οξυές. Στα ΒΔ ορθώνεται το βραχώδες ανάπτυγμα της κορυφής. Σ' ένα 10λεπτο φτάνουμε σ' ένα υπέροχο, επίπεδο λιβαδοτόπι στα **1000** μέτρα.

Μετά το φωτεινό, ειδυλλιακό ξέφωτο το τοπίο μεταβάλλεται δραματικά, εισχωρούμε σε απόλυτο δάσος οξυάς. Είναι δέντρα πανύψηλα, όμοια σχεδόν, μ' ένα κοινό χαρακτηριστικό : όλα τα ξερόφυλλα έχουν εξαφανιστεί από τα κλαδιά, απομένουν μόνον μικρές τούφες στις κορυφές. Το θέαμα είναι και πολύ εντυπωσιακό: στο οπτικό μας πεδίο πρωταγωνιστεί ξαφνικά το ανοιχτόγκριζο χρώμα των πανύψηλων κορμών οξυάς. Είναι μια μονόχρωμη πινελιά ανάμεσα στους λαμπρούς καφεκίτρινους και πορτοκαλί χρωματικούς τόνους των μυριάδων ξερόφυλλων στο έδαφος και των λιγοστών στις κορυφές.

Πιο πάνω, σε μια μικρή ρεματιά, αλλάζει η εικόνα. Ανάμεσα στις οξυές ξεχωρίζουν

Στα ψηλώματα της διαδρομής οι άνεμοι απογυμνώνουν τα κλαδιά. Τότε τα ξερόφυλλα μαζεύονται στις κοιλιότητες του εδάφους, μεταβάλλουν το μονοπάτι σ' ένα απίστευτα μαλακό φυσικό χαλί, με πάχος που πλησιάζει τα 50 εκατοστά.

μερικές πανύψηλες αγριόλευκες με τα χαρακτηριστικά κατακίτρινα φύλλα και τους λείους γκριζωπούς κορμούς.

12:00 : Το επίπεδο, καλυμμένο με ξερόφυλλα μονοπάτι, μάς οδηγεί σε υψόμετρο **1.055** μέτρων, σ' ένα σημείο πολύ επιθυμητό για κάθε πεζοπόρο: είναι μια πηγούλα με διπλό στόμιο και με αδύνατη ροή υπέροχου, παγωμένου νερού, που προέρχεται κατευθείαν από τα έγκατα του δάσους οξυάς. Η πηγή βρίσκεται 12 περίπου μέτρα χαμηλότερα του μονοπατιού, μισοκρυμμένη κάτω από έναν

πελώριο, πεσμένο κορμό. Ανανεώνουμε στα παγούρια μας το νερό και στις **12:10** ξεκινάμε και πάλι.

12:25' : Μετά από συνεχή ανηφόρα βρισκόμαστε σε μικρό ξέφωτο, σε υψόμετρο **1175** μέτρων. Γάβροι, βαλανιδιές, ανηφοράκι δυνατό σε έδαφος πετρώδες, έξω από το δάσος. Το έργο της σήμανσης αναλαμβάνουν οι κούκοι, οι μικροί λιθωσσοροί. Χαμηλά, στα ΒΑ, μόλις διακρίνεται η κορυφή της κόκκινης κεραμοσκεπής του Καταφυγίου του Ε.Ο.Σ. Κομοτηνής. Στα **1265** μέτρα εμφανίζονται μερι-

www.pezopororia.gr

το portal για την πεζοπορία και την περιπλάνηση στη φύση

κές θαμνώδεις βαλανιδιές που, εξαιτίας του ανέμου στο εκτεθειμένο αυτό σημείο, είναι αδύνατον να αναπτυχθούν.

13:00 Με ζόρικο ανήφορο σε έδαφος πετρώδες φτάνουμε σε υψόμετρο **1365** μέτρων. Μερικά λεπτά πριν, έχουμε συναντήσει μια συστάδα από χνοώδη σφενδάμια, δίπλα σε αμιγές, απέραντο δάσος οξυάς. Εδώ συναντάμε το μονοπάτι που ανηφορίζει από το **Χιόνορεμα** και αποτελεί εναλλακτική διαδρομή προς την κορυφή. Η σήμανσή του αποτελείται από λευκό τριγωνάκι μέσα σε τετράγωνο πλαίσιο κοκκινωπό.

-Αυτό θα είναι το μονοπάτι της επιστροφής, μάς ενημερώνει ο Ηλίας.

Μερικά λεπτά μετά προβάλλει απέναντί μας στα Δ, για πρώτη φορά, το μεταλλικό σημαϊάκι της κορυφής.

- Αυτό ήταν, φτάσαμε, λέει ο Δημήτρης.

Ακολουθεί ένα στενό μονοπάτι στην κόψη της κορυφογραμμής, στρωμένο με διάσπαρτες πλακόπετρες και παχιές τούφες χόρτου. Το βοριαδάκι στον αυξέ-

να έχει δυναμώσει και, παρά τον μεσημεριάτικο ήλιο, είναι ψυχρό.

13:20 : 3 ώρες και 10' μετά την αναχώρησή μας φτάνουμε στο υψομετρικό κολονάκι της Γ.Υ.Σ. Κοντά του ο πάσσαλος με την ελληνική σιδερένια σημαϊούλα. Το αλτίμετρό μου δείχνει **1490 μ.** που δίνει μια - καθόλου ευκαταφρόνητη - υψομετρική διαφορά **810** μέτρων.

- Όλοι οι χάρτες αναφέρουν για το Παπίκιο τούτη την κορυφή, λένε οι φίλοι μας. Το υψόμετρό της το δίνουν στα **1483 μ.** Στην πραγματικότητα όμως η υψηλότερη κορυφή βρίσκεται στην βραχώδη κορυφογραμμή, ενάμισι περίπου χιλιόμετρο στα ΒΔ. Είναι το **Απόβουνο ή Καρτάλ Νταγ**, με υψόμετρο **1510 μ.**

Στα επόμενα λεπτά ζούμε την ανταμοιβή της προσπάθειας, την ευτυχία της κορυφής. Με την πλάτη προφυλαγμένη απ'το βοριά, αγναντεύουμε τον κάμπο της Ροδόπης, τυλιγμένο στην καταχινιά. Το Θρακικό Πέλαγος, από το πρωί παραμένει αόρατο, την θέση του μόνον να την

Στην κορυφή **1.483** του Παπίκιου, μεσημέρι Κυριακής **15 Νοέμβρη 2015**, μοιραζόμαστε την χαρά της ανάβασης με τα μέλη του Ε.Ο.Σ.Κ, **Δημήτρη Τσοδάκη** και **Ηλία Ζουμπούλογλου**.

Ατενίζοντας τη διαδρομή της επιστροφής.

υποψιαστούμε μπορούμε. Στον δυτικό ορίζοντα ξεχωρίζουμε το ίχνος των κορυφών του Όρβηλου και του Φαλακρού. Καθάριος, αντίθετα, είναι ο βόρειος ορίζοντας που μας αποκαλύπτει χαμηλότερα μια ευρύτατη εικόνα της Βουλγαρίας.

- Με καθαρή ατμόσφαιρα θα είχαμε απέναντί μας Σαμοθράκη, Θάσο και Άγιο Όρος, λέει ο Ηλίας.

Η κατάβαση στο Χιονόρεμα

Μια πλιόλουστη και τόσο ειδυλλιακή κορυφή δύσκολα την εγκαταλείπει κανείς. Υπάρχει, ωστόσο, κι η υποχρέωση της επιστροφής..

- *Ευτυχώς, τώρα θα 'χουμε κατηφόρα, λέω στους φίλους μας.*

- *Κάποιες στιγμές θα εύχεσαι να ήταν ανηφόρα, μурμουρίζει ο Ηλίας, κι όταν του ζητάω να μου εξηγήσει τι εννοεί, αρκείται να μου θυμίσει την απάντηση της καμήλας που, αντί για ανηφόρα ή κατη-*

φόρα, προτιμούσε το ισιάδι.

14:05': Δίνει το σύνθημα της αναχώρησης ο Δημήτρης. Μετά την γυμνή κορυφογραμμή λοξεύουμε αριστερά στο δάσος οξυάς, με κατεύθυνση Α. - Β.Α. Από τα πρώτα κιάλας βήματα δείχνει τις προθέσεις της η διαδρομή της επιστροφής. Δεν είναι μόνον η παντελής απουσία ορατού μονοπατιού. Ούτε και η τρομερή κλίση της πλαγιάς, που πολύ συχνά φτάνει ή και ξεπερνάει το **40%**. Είναι επιπλέον και το έδαφος, ένα έδαφος λείο και μόνιμα σχεδόν καλυμμένο από παχύ στρώμα ολισθηρών ξερόφυλλων και ξερόκλαδων οξυάς, σφενδαμιών και βαλανιδιών. Αρκετές φορές έχω την αίσθηση ότι δεν κατηφορίζω αλλά, απλά, προσπαθώ να μην κατακυλήσω. Το καταφέρνω με μικρά, πλάγια βηματάκια και με συνεχή χρήση του «μπατόν», του μεταλλικού ορειβατικού μπαστουνιού, που μου προσφέρει την πολύτιμη στήριξή του. Ακόμα και η **Άννα**, που ουδέποτε χρη-

Χιονόρεμα. Ένα εκπληκτικό φυσικό τοπίο, με ήπια πεζοπορική διαδρομή και ανθρώπινα έργα που εναρμονίζονται κατ'είσοδο με το περιβάλλον.

Κρυστάλλινο νερό κυλάει απ' το Χιονόρεμα και τροφοδοτεί ένα τμήμα του πληθυσμού της Κομοτηνής.

σιμοποιεί μπατόν, δέχεται ευχαρίστως το δεύτερο, που έχει την πρόνοια να διαθέτει ο Ηλίας. Ένας Ηλίας αλαφροπάτητος και τόσο καλά προπονημένος, που όχι μόνον δεν έχει προβλήματα αλλά δείχνει και να το απολαμβάνει. Εξίσου άνετος είναι και ο Δημήτρης, που φρενάρει κάθε λίγο για να βρίσκεται κοντά μου. Μια άλλη αντιξοότητα της διαδρομής είναι, ότι απουσιάζουν τελείως, έστω και κάποια μικρά, επίπεδα σημεία για να ξαποστάσει κανείς. Είναι μια φοβερή, ατελείωτη κατηφόρα.

15:00 Φτάνουμε σε υψόμετρο **1100 μ.** έχοντας καλύψει υψομετρική διαφορά καθόδου **380** μέτρων, σε μόλις **45'**. Εδώ μεσολαβεί ένα ξέφωτο. Είναι πολύ ωραίο να βαδίζουμε σε επίπεδο έδαφος και πάλι, έστω για δυο - τρία μόνον λεπτά. Αμέσως μετά ο κατήφορος ξαναρχίζει.

- *Κουράγιο, λέει ο Ηλίας, άλλο τόσο και φτάσαμε.*

Νομίζω πως αστειεύεται, δυστυχώς, αποδεικνύεται στη συνέχεια ότι έχει δίκιο.

Τούτη τη φορά, βέβαια, υπάρχει κάποια βελτίωση: ένα ορατό και όχι ιδιαίτερα ολισθηρό μονοπάτι. Η καταπόνηση των μυών, ωστόσο, από το πρώτο κιόλας τμήμα της κατηφόρας, είναι κάτι παραπάνω από αισθητή. Κάποια στιγμή σταματάω. Ακούω καλά ή μήπως έχω ψευδαισθήσεις; Ο Δημήτρης που προπορεύεται, σταματάει κι αυτός.

- *Ακούς το Χιονόρεμα; με ρωτάει. Υπάρχει ωραιότερος απ' αυτόν τον ήχο;*

- *Όχι, τούτη την ώρα είναι ο μελωδικότερος ήχος του κόσμου.*

15:50': Τα βάσανά μας τελειώνουν. Φτάνουμε μπροστά στην κοίτη του Χιονορέματος, σε υψόμετρο **660** μέτρων. Σε **1:45'** έχουμε καλύψει στην κατάβαση, υψομετρική διαφορά **830** μέτρων. Είναι μια ταχύτητα καθόδου, που αποδεικνύει πολύ ρεαλιστικά την έντονη κλίση της κατηφόρας. Το Χιονόρεμα, εξάλλου, παρά την χρήση του όρου **«ρέμα»**, στο δεύτερο συνθετικό του ονόματός του, είναι

ένα αληθινό ποτάμι, με ροή ολοζώντανη σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. (3) Το πεντακάθαρο νερό του χρησιμεύει για την ύδρευση ενός τμήματος του πληθυσμού της Κομοτηνής.

Ακροπατώντας πάνω σε πέτρες, περνάμε εύκολα στην αντίπερα όχθη του ποταμού. Τους χειμερινούς ή ανοιξιότικους μήνες δεν είναι βέβαιο, ότι θα είναι τόσο απλό. 50 μέτρα πιο πάνω συναντάμε την σήμανση και το μονοπάτι για το καταφύγιο του Ε.Ο.Σ.Κ., όπου μπορεί να φτάσει κάποιος μετά από μιάμιση περίπου ώρα.

- Και τώρα, ας απολαύσουμε τη διαδρομή, λέει ο Δημήτρης. Από εδώ και μετά μπορούμε να βαδίζουμε και να παρατηρούμε το τοπίο, χωρίς να προσέχουμε συνέχεια πού πατάμε.

Αρχίζει ένα μονοπάτι επίπεδο και ξεκούραστο, υπάρχουν και τέτοια στο Παπίκιο.

Σ'ελάχιστα λεπτά φτάνουμε σε ξύλινο κιόσκι, με χτιστή βρύση θαυμάσιου νερού. Λίγη ξεκούραση και μετά μ' ένα καλοκατασκευασμένο ξύλινο γεφύρι περνάμε στην αντικρινή όχθη του ποταμού. Η παραποτάμια διαδρομή είναι απ' αυτές, που σπάνια έχει την τύχη να συναντήσει κανείς. Το νερό κυλάει στην κοίτη του αλλάζοντας όψη διαρκώς: άλλοτε ήρεμο μέσα σε μικρές και μεγάλες λιμνούλες και άλλοτε βουερό και αφρισμένο, ανάμεσα σε πέτρες ή καταρράκτες. Η διαύγειά του είναι εκπληκτική, οι πέστροφες που ζουν εδώ είναι αδύνατον να πεθυμήσουν καθαρότερο νερό.

Εξίσου μοναδικό είναι το κάλλος του φυσικού τοπίου που περιβάλλει το ποτάμι. Πανύψηλες οξυές που ξεπερνούν τα 30 μέτρα, βαθυπράσινα σκλήθρα με σκουρόχρωμους κορμούς, βαλανιδιές, γάβροι

(3) Το Χιονόρεμα ή Βοζβόζης ποταμός πηγάζει από το Παπίκιο και, μετά από διαδρομή 40 χιλιομέτρων, καταλήγει στην **Λίμνη Ισμαρίδα** (Ν.ΝΕΖΗΣ ό.π. ΤΟΜΟΣ 1, σελ. 44 και 40).

Στο Χιονόρεμα δεν λείπουν και τα καλοφτιαγμένα κιόσκια ξεκούρασης και απόλαυσης της φύσης.

και σφενδάμια σμίγουν πολύχρωμα φύλλα και κλαδιά και συνθέτουν, όλα μαζί την «**Συμφωνία των Χρωμάτων**» του Χιονορέματος. Από την πανέμορφη τούτη συντροφιά τα μόνα δέντρα που απουσιάζουν - άγνωστο για ποιό λόγο - είναι τα επιβλητικά πλατάνια με τους γέρικους κορμούς.

Στα απότομα πρηνή της ρεματιάς - και για πολλές εκατοντάδες μέτρα - το μονοπάτι υποστηρίζεται από ξύλινα καγκελάκια, καλοφτιαγμένα από το Δασαρχείο Κομοτηνής. Στη διαδρομή συναντάμε ένα δεύτερο ξύλινο κιόσκι, καθώς και μια πηγούλα με αδύνατη ροή. Το απογευματινό φως του Νοέμβρη, μέσα στο δάσος λιγοστεύει. Ήδη το μονοπάτι ανηφορίζει προς τον τελικό μας προορισμό. Καθώς το Χιονόρεμα ξεμακραίνει, το βουητό του σταδιακά αδυνατίζει, ώσπου χάνεται εντελώς.

17:10': 3 ώρες και **5'** μετά την αναχώρησή μας από την κορυφή, αντικρίζουμε τα αυτοκίνητα στον αυχένα του Μαχαίρα. Έχουμε ολοκληρώσει μια κυκλική διαδρομή συνολικού μήκους **15.600** μέτρων, σε πραγματικό χρόνο - χωρίς τις μικροστάσεις - **5** ωρών και **30'**.

Απέναντί μας, στην κατεύθυνση της δύσης, το ηλιοβασίλεμα εξελίσσεται δραματικό. Είναι μια συγκέντρωση μολυβένιων σύννεφων, που βάφονται με κοκκινωπές αποχρώσεις από τις ανταύγειες ενός ήλιου που έχει πια χαθεί.

Συμπεράσματα

Μετά την πρώτη προσέγγισή μας με το Παπίκιο καταλήγουμε συνοπτικά στα εξής συμπεράσματα:

1. Θεωρούμε το Παπίκιο ως βουνό υψηλού φυσικού κάλλους. Οι φθινοπωρινές εικόνες με τα χρώματα των ποικίλων φυλλοβόλων δέντρων είναι μοναδικές.

2. Από ορειβατική άποψη - αν και χαμηλού υψομέτρου - το Παπίκιο παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Μπορεί άριστα να ανταποκριθεί στις προσδοκίες μιας μεγάλης γκάμας πεζοπόρων και ορειβατών: από την ευκολότατη μετάβαση και επιστροφή στο Χιονόρεμα ή στο Καταφύγιο του ΕΟΣΚ, ως την ανάβαση στην κορυφή 1483 και, πολύ περισσότερο, στην απαιτητική κατάβαση ως το Χιονόρεμα.

3. Την κατάβαση αυτή την συνιστούμε μόνον σε πεπειραμένους και καλά γυμνασμένους πεζοπόρους, με επιθυμητή την παρουσία κάποιου μέλους του Ορειβατικού Συλλόγου Κομοτηνής.

4. Η παραπόταμια διαδρομή στο Χιονόρεμα αποτελεί μια εξαιρετική πεζοπορική πρόταση χαμηλού βαθμού δυσκολίας και υψηλού φυσικού κάλλους για όλη την οικογένεια, κάθε εποχή του χρόνου.

5. Για την αξιοποίηση και ανάδειξη του μοναδικού αυτού φυσικού αξιοθέατου προτείνουμε την ασφαλή ασφαλτόστρωση του δασικού δρόμου **Θαμνά - Ε.Φ. Μαχαίρα**, συνολικού μήκους **8,5** χιλιομέτρων. Έτσι, κάθε φυσιολάτρης που δεν διαθέτει 4X4, θα μπορεί να φτάνει εύκολα στην αφετηρία του μονοπατιού για το Χιονόρεμα. Πιστεύουμε, ότι η συνδυασμένη προβολή και αξιοποίηση του Χιονορέματος θα αποτελέσει για την Κομοτηνή, αλλά και την ευρύτερη περιφέρεια της Θράκης ισχυρό πόλο έλξης **4 εποχών** για επισκέπτες απ'όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη, με προφανέστατα οφέλη για την τοπική οικονομία και κοινωνία.

Τμήμα από τον χάρτη **Ανατολική Ροδόπη 1: 40 000** των εκδόσεων Geopsis. www.geopsis.com

ΜΟΝΟΠΑΤΙ : Ε.Φ. ΜΑΧΑΙΡΑ → ΚΟΡΥΦΗ 1.483

Αφετηρία: **ΕΦ Μαχαιρά**, Υψομ. **680 μ.**
 Προορισμός: **Κορυφή Παπίκιου**, Υψομ. **1483 μ.**
 Υψομ. Διαφορά : **803 μ.**
 Χρόνος (χωρίς στάσεις): **2.50' - 3 ώρες**
 Διαδρομή : **Μονοπάτι χωμάτινο ή πετρώδες**
 Βατότητα: **Γενικά καλή.** Σε κάποια σημεία **δυσκολίες** λόγω ολισθηρότητας ή έντονης ανηφόρας.
 Σήμανση: **Επαρκής.**
 Χαρακτηριστικά: Πηγή νερού. Μεικτά δάση φυλλοβόλων, εξαιρετικά τοπία και θέα.
 Βαθμός Δυσκολίας: Μέτρια δύσκολη. **1~2**

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΚΟΡΥΦΗ 1.483 → ΧΙΟΝΟΡΕΜΑ → ΕΦ ΜΑΧΑΙΡΑ

Αφετηρία: **Κορυφή Παπίκιου**, Υψομ. **1483 μ.**

→ **Για Χιονόρεμα:**
 Υψομ. **660 μ.**
 Υψομ. Διαφορά : **-823 μ.**
 Χρόνος (χωρίς στάσεις): **1:45' -2'**
 Διαδρομή : Το **50%** περίπου της διαδρομής είναι ελεύθερη κατάβαση, με οπτική επαφή μεταξύ σημαδιών και κλίσεις **± 40%**. Το υπόλοιπο **50%** είναι στενό μονοπάτι.

Βατότητα: **Δύσκολη**, λόγω ολισθηρότητας εδάφους και έντονης κλίσης κατάβασης.

Σήμανση: **Επαρκής** σε γενικές γραμμές

Χαρακτηριστικά: Μεικτά δάση φυλλοβόλων, κυρίως οξυάς. Ελάχιστα σημεία θέας.
 Βαθμός Δυσκολίας: **Δύσκολη** διαδρομή. **2~3**

→ **Για Ε.Φ. Μαχαιρά**
 Υψομετρική διακύμανση: **660-585-680 μ.**

Χαρακτηριστικά: Υψηλό φυσικό κάλλος
 Βαθμός Δυσκολίας: **Εύκολη**

Η θέαση, μακρόθεν, του Παπίκιου αποκαλύπτει μόνον το περίγραμμα του ορεινού όγκου, τις δασωμένες πλαγιές και τις γυμνές κορυφές. Είναι αδύνατον ν' αντιληφθούμε ότι, εκτός από τα ορατά χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος, υπάρχει κρυμμένο μέσα στην πυκνή βλάστηση –εδώ και αιώνες- ένα άγνωστο στον περισσότερο κόσμο βυζαντινό παρελθόν.

Παπίκιον Όρος Αύρα Βυζαντινή

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Πολλά βουνά, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με αρχαίους μύθους και θρύλους, κατάσπαρτα με ερειπωμένους ναούς και ιερά. Το Παπίκιο δεν φαίνεται να είχε κάποιο ιδιαίτερο λατρευτικό ρόλο στην Αρχαία Ελλάδα. Είναι, ωστόσο, το σημαντικότερο –μετά τον περίφημο Άθωνα και την Βαράσσοβα- ορεινό μοναστικό κέντρο του Βυζαντίου. Ο εντοπισμός των σωζόμενων μνημείων ορθοδοξίας κάθε άλλο παρά εύκολος είναι, εξαιτίας της πυκνής βλάστησης που καλύπτει το βουνό.

Το Παπίκιο στα χρόνια του Βυζαντίου

Το Παπίκιο αναφέρεται για πρώτη φορά στις πηγές στα τέλη του 11ου αιώνα. Τις πληροφορίες παρέχουν οι βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι **Ζωναράς**, **Κίνναμος** και **Χωνιάτης**. Αυτοί αναφέρουν στο Παπίκιο την ύπαρξη «πλείστων σεμνείων» και «φροντιστηρίων» όπου εκάρησαν μοναχοί επιφανείς προσωπικότη-

τες του Βυζαντίου.

Για την ετυμολογία του ονόματος ο Σαββαΐτης μοναχός **Ακάκιος**, στο πρώτο τέταρτο του 13ου αι., μας πληροφορεί: «*Αρχήν δε τη κατοικήσει τον όρους γέρων τις πρώτος κατώκησεν εκείσε την κλήσιν έχων πάππος και δια τούτο Παπίκιον*». Η ταύτιση της περιοχής με το Παπίκιο των βυζαντινών πηγών επιβεβαιώνεται από τον μεγάλο αριθμό των βυζαντινών ναών και μοναστικών κτισμάτων, που έχουν εντοπισθεί στους πρόποδες του Παπίκιου.

Σύμφωνα με τον Αρχαιολόγο **Νίκο Ζήκο**, ανασκαφέα του Παπίκιου, από το **1982** και μετά, οι ανασκαφικές έρευνες αποκάλυψαν τα ερείπια τριών θολοσκέπαστων ναών του 11ου – 12ου αιώνα. Επίσης έναν Βυζαντινό λουτρόνα και δύο εκτεταμένα μοναστηριακά συγκροτήματα της ίδιας εποχής.

Από τα ποικίλα ανασκαφικά ευρήματα προκύπτει, ότι το Παπίκιο Όρος είχε άμεση επικοινωνία με τα γύρω αστικά κέντρα αλλά και με την ίδια την Κωνσταντινούπολη. Την μεγάλη του ακμή είχε το

Τοιχογραφικός διάκοσμος ναού στην
Μαξιμανούπολη.

Ερειπωμένος μονόκωρος ναός Κερασιάς, 11ου-12ου αιώνα.

μοναστικό κέντρο κατά τον **11ο-12ο** αιώνα. Μετά την εποχή αυτή παρακμάζει και στους Βυζαντινούς χρόνους παύει να υπάρχει. Η μετονομασία του Παπίκιου και γενικότερα της Ροδόπης σε **Despot Dag (Όρος του Θεού)** αποτελεί ανάμνηση του μοναχισμού που αναπτύχθηκε κατά την Βυζαντινή περίοδο.

Πρέπει να αναφερθεί επίσης, ότι οι ναοί και τα μοναστικά συγκροτήματα έχουν πάρει την ονομασία τους από τους πλησιέστερους οικισμούς, αφού το όνομα του τιμώμενου αγίου δεν είναι γνωστό.

Αναζητώντας το παρελθόν

📍 Εκινάμε να εντοπίσουμε τα βυζαντινά
📍 μνημεία του Παπίκιου, αρχικά στην περιοχή του ορεινού οικισμού της **Κερασιάς**. Βγαίνουμε από την πόλη της Κομοτηνής με κατεύθυνση Δ ακολουθώντας την παλιά Εθνική Οδό προς Ξάνθη. **12** περίπου χιλιόμετρα μετά, συναντάμε τον

οικισμό του **Σώστη**. Με Β κατεύθυνση ανηφορίζουμε απ' το χωριό για το βουνό, σε δασικό δρόμο αρκετά βατό. Έχουμε καλή σήμανση στο έδαφος και πλήρεις λεπτομέρειες στον χάρτη της «**GEOP-SIS**» (**Ανατολική Ροδόπη 1:40.000**)

Σε απόσταση **7,2χλμ.** από τον Σώστη – και μετά από αρκετές διακλαδώσεις- συναντάμε στ' αριστερά του δρόμου έναν περιφραγμένο χώρο. Εκεί βρίσκεται ένα ερειπωμένο κτίσμα με τοιχοποιία σε επίπεδο θεμελίωσης. Κατά τον Ν. Ζήκο είναι μονόκωρος τρουλαίος ναός, που αποτελούσε το καθολικό μονής. Σώζεται ο νάρθηκας, ο κυρίως ναός και η εξέχουσα αψίδα του ιερού βήματος. Ο ναός χρονολογείται στον **11^ο-12^ο** αιώνα.

Συνεχίζοντας προς Κερασιά συναντάμε διασταύρωση προς **Ληνό** και, στα **7,8χλμ.** μια δεύτερη πηγή νερού (η πρώτη ήταν στα **5,8χλμ.**). Λίγο πιο πάνω, στα **8,9χλμ.**, φτάνουμε σε μια βασική διασταύρωση. Αριστερά ανηφορίζει σε μια

ομάδα απόμακρων ορεινών χωριών, ενώ δεξιά κατηφορίζει ελαφρά προς Κερασιά. Δασωμένο με πολύχρωμα φυλλοβόλα δέντρα αλλά και με καταπράσινη λωρίδα πεύκων το Παπίκιο, τέρπει την όρασή μας με εικόνες απaráμιλλης ωραιότητας. Καθώς πλησιάζουμε στην Κερασιά προσπαθούμε να επισημάνουμε την θέση όπου βρίσκονται τα υπολείμματα ενός μικρού μονόχωρου, τρουλαίου ναού. Δυστυχώς, η πυκνή βλάστηση που έχει αναπτυχθεί, ιδιαίτερα μετά την εγκατάλειψη του χωριού, καθιστά αδύνατο τον εντοπισμό του ναού.

Στα **10,2χμλ.** από την αρχή της διαδρομής μπαίνουμε στα πρώτα σπίτια της

Κερασιάς. Αντί για πλατεία, καπνό σε καμινάδες και κόσμο σε καφενεία, μάς υποδέχονται μερικά αιωνόβια πλατάνια και μια μεγάλη πινακίδα που αναγράφει: «**Μοναστική Πολιτεία Παπικίου**» και από κάτω: «**Θεμέλια Βυζαντινού Ναού**».

Ωστόσο, είναι τόσο ψηλά και πυκνά τα χόρτα, που είναι δύσκολο να εντοπίσουμε κάποιο ίχνος θεμελίων. Λίγο πιο κάτω, αν και κυκλωμένο από πυκνούς θάμνους και δέντρα, ξεχωρίζει ένα παλιό, γραφικότατο σπίτι, με δίχρωμο σοβά και καμινάδα στην σκεπή.

Χτισμένη σ' ένα θεαματικό υψίπεδο η Κερασιά, αγναντεύει από υψόμετρο **600**

Η Ι. Μονή Όσιου Μάξιμου ανεγέρθηκε από την Ι.Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής, με χρηματοδότηση της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Διαθέτει ξενώνα 64 κληνών και είναι αφιερωμένη στον Όσιο Μάξιμο τον Κουσοκαλυβίτη.

Ο Όσιος Μάξιμος γεννήθηκε το **1280** στην **Λάμψακα** του Ελλησπόντου. Αφού μόνασε για λίγο στο **Παπίκιο**, πήγε στην **Μ. Μεγίστης Λαύρας** του **Αγίου Όρους**. Έμενε σε πρόχειρες καλύβες, που στην συνέχεια έκαιγε, για να μην έχει τίποτε δικό του. Αυτό του έδωσε την προσωνυμία «**Κουσοκαλυβίτης**». Απεβίωσε ειρηνικά στις **13 Ιανουαρίου του 1375**, σε ηλικία **95** ετών. Στις **13 Ιανουαρίου** γιορτάζει και η Μονή.

μέτρων, έναν ευρύτατο ορίζοντα πελαγίσιο, πεδινό και ορεινό. Εδώ και μερικές δεκαετίες έχει εγκαταληφθεί, κάποιοι φυσιολάτρες, όμως, τα τελευταία χρόνια επιστρέφουν, επισκευάζουν παλιά σπίτια ή χτίζουν καινούργια, για λιγοήμερη φυγή από την καθημερινότητα της πόλης. Στα πλαίσια αυτού του αναζωογονημένου ενδιαφέροντος για τον τόπο εντάσσεται και η ανέγερση του ωραίου πέτρινου ναού στο κέντρο του χωριού, αφιερωμένου στον **Άγιο Πέτρο τον εν Άθω**.

Επιστρέφοντας από την Κερασιά λοξοδρομούμε αριστερά, με κατεύθυνση προς Σώστη και **Μέγα Πιστό**. Στα ενδιάμεσα της διαδρομής συναντάμε αριστερά την δευτερεύουσα διακλάδωση - με αρκετά δύσβατο δρόμο - προς την **Μονή του Οσίου Μάξιμου**. Χτισμένο σε υψόμετρο **380** μέτρων το επιβλητικό μοναστήρι, αγναντεύει τα πάντα. Δυστυχώς, την ώρα της επίσκεψής μας η βαρεία του πύλη είναι κλειστή. Αξιοποιώντας μια πληροφορία(1) ανηφορίζουμε με τα πόδια έναν

δύσβατο χωματόδρομο προς τα Β, παράλληλα με την περιφραξη της Μονής.

Σε **13'** φτάνουμε σ' ένα χορταριασμένο υψίπεδο με κατάσπαρτους λιθωσωρούς, φράχτες με ξερολιθιά, άφθονα όστρακα μεγάλου πάχους κεραμικής αλλά και απομεινάρια παλιών σπιτιών σε επίπεδο θεμελίωσης. Το σημαντικότερο, ωστόσο, βρίσκεται λίγο πιο πάνω, στην κορυφή του λοφίσκου. Εκεί σε υψόμετρο **450** μέτρων, σώζονται τα περιμετρικά υπολείμματα ενός - πάλαι ποτέ - επιβλητικού οικοδομήματος. Η τμηματική του τοικοποιία αποτελείται από αργούς λίθους, με συνδετικό ασβεστοκονίαμα και ενδιάμεσες πλίνθους. Το πάχος κοντά στο έδαφος πλησιάζει τα **2** μέτρα, ενώ το μέγιστο σωζόμενο ύψος ξεπερνάει τα **5** μέτρα. Το ερειπωμένο κτίσμα ήταν - προφανέστατα - ένας σημαντικός βυζαντινός ναός, με εσωτερικές διαστάσεις, που δεν πρέπει να ήταν μικρότερες από **20Χ25μ**. Εξίσου εντυπωσιακή είναι και η θέα σ' έναν ευρύτατο ορίζοντα

Υπολείμματα τοικοποιίας ναού, πάνω από την Ι. Μονή Οσίου Μάξιμου.

Το μοναστηριακό συγκρότημα του Ληνού, 11ου-14ου αιώνα, δεσπόζει με την εντυπωσιακή του τοικοποιία, στο ξέφωτο, στους πρόποδες του κατάφυτου Παπίκιου.

Στο μοναστηριακό συγκρότημα Ληνού

Με την πυκνή δασική βλάστηση και την ανύπαρκτη σήμανση είναι πολύ δύσκολος έως αδύνατος ο εντοπισμός κάποιων βυζαντινών μνημείων του Παπίκιου.(2) Με τον **Δημήτρη** και τον **Ηλία**, τους φίλους μας του Ε.Ο.Σ.Κ., ξεκινάμε ν' ανακαλύψουμε το μοναστηριακό συγκρότημα του Ληνού. Από την πλατεία του Ληνού, δίπλα στο τζαμί, ανηφορίζει ένας βατός δασικός δρόμος προς το βουνό. Στο **1χλμ.** κατευθυνόμαστε αριστερά προς «ΔΕΞΑΜΕΝΗ» και στα **4,7χμλ.** συνεχίζουμε δεξιά. Στα **5,4χλμ.** σταματάμε. Ακριβώς απέναντί μας, στ' αριστερά του δρόμου, διακρίνουμε μέσα στην πυκνή

βλάστηση την αρχή ενός μονοπατιού, χωρίς την παραμικρή σήμανση ή πινακίδα. Είναι αδύνατον να υποψιαστεί κανείς, ότι μ' αυτό το ταπεινό δρομάκι, που ανηφορίζει με κατεύθυνση ΝΔ, μπορεί να βρεθεί - σε λιγότερο από **1'** - μπροστά στον περιφραγμένο χώρο του μοναστηριακού συγκροτήματος του Ληνού.(3)

Η θέση του μνημείου είναι εκπληκτική. Μέσα από το δασωμένο του ξέφωτο αγναντεύει τις ράχες του Παπίκιου, την **Λίμνη Βιστωνίδα** και, μέσα από τις καταχνιές του θρακικού, την **Σαμοθράκη** και την **Θάσο**. Με καθαρή ατμόσφαιρα θα ήταν ορατός και ο **Άθως**.

Το μνημείο είναι εντυπωσιακό, με τοικοποιία φρουριακή, από ημιλαξευτούς

(1) Την πληροφορία μάς έδωσαν ο Κώστας και η Τζένη στην Κερασιά.

(2) Σ' αυτά συγκαταλέγονται ο ερειπωμένος ναΐσκος της Κερασιάς και το μοναστηριακό συγκρότημα του Σώστη, που ελπίζουμε να επισκεφθούμε την επόμενη φορά.

(3) Η πρόσβαση στον εσωτερικό χώρο δεν είναι εύκολη, την εμποδίζει η περίφραξη.

λίθους, ασβεστοκονίαμα και πλίνθους. Σύμφωνα με τον Ν. Ζήκο, χρονολογείται στον 11ο αιώνα, με διάρκεια ζωής ως τα μέσα του 14ου αι. Έχουν ανασκαφεί το καθολικό, η τράπεζα, διάφορα προσκίσηματα και, στο ΒΔ άκρο, μια μνημειώδης τετράγωνη κινστέρνα, δύο περίπου μέτρα κάτω από την επιφάνεια του εδάφους. Σε πολλά σημεία των εσωτερικών τοιχωμάτων, το υδραυλικό κονίαμα διατηρείται ανέπαφο.

Από την λεπτομερή περιγραφή του Ν. Ζήκου περιοριζόμαστε να αναφέρουμε, ότι ο ναός έφερε μαρμαροθετημένο δάπεδο που σώζεται κατά τόπους. Ο κυρίως ναός είναι ορθογώνιου σχήματος και χωρίζεται σε τρία κλίτη με τέσσερις πεσσούς, που στηρίζουν τρούλο. Υπολογίζουμε τις εσωτερικές διαστάσεις σε 20μ. από Α προς Δ και σε 6,5μ. από Β προς Ν. Το πάχος της τοιχοποιίας πλησιάζει το ένα μέτρο, ενώ το ύψος της Ν. πλευράς ξεπερνάει τα τρία μέτρα. Τον κυρίως ναό περικλείει ισχυρός εξωτερικός περίβολος.

Στα ερείπια της Μαξιμιανούπολης

Από τα βυζαντινά μοναστήρια του Παπίκιου κατευθυνόμαστε σε βυζαντινά μνημεία του κάμπου, στην ερειπωμένη αλλά κάποτε ακμάζουσα **Μαξιμιανούπολη** ή **Μοσυνούπολη**. Για να την εντοπίσουμε, βγαίνουμε ΒΔ της Κομοτηνής, περνάμε το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο και συνεχίζουμε στην επαρχιακή οδό προς Ξάνθη. Μετά την διακλάδωση προς «**Ασωμάτους**», συναντάμε τρεις διαδοχικές πινακίδες, διασχίζουμε την γραμμή του τραίνου και σε **2,3χλμ.** από την πρώτη πινακίδα, φτάνουμε στον ευρύτατο περιφραγμένο, αρχαιολογικό χώρο της πόλης.

Αν θέλαμε ν' ανατρέξουμε στο απώτατο παρελθόν θα συναντούσαμε στον ίδιο χώρο την αρχαία πόλη **Παίσουλα** ή **Παισούλα**. Κατά τους ύστερους Ρωμαϊκούς χρόνους και συγκεκριμένα την περίοδο **300-640** ιδρύθηκε η Μαξιμιανούπολη, προς τιμήν του Ρωμαίου αυτοκράτορα

Στο ΒΔ άκρο του ναού, 2 μέτρα κάτω από την επιφάνεια του εδάφους, σώζεται μια μνημειώδης κινστέρνα με υδραυλικό κονίαμα στα εσωτερικά της τοιχώματα.

Μνημείο του 11ου-13ου αιώνα, ο περίκεντρος ναός της Μαξιμιανούπολης, έχει εξωτερικό σχήμα ακανόνιστου εξαγώνου. Στο βάθος δεσπόζει η θεαματική κορυφογραμμή του Παπίκιου.

Μαξιμιανού. Από τον **8ο** αιώνα αναφέρεται ως επισκοπική έδρα με το όνομα Μοσυνούπολις ή Μοσυνόπολις. Χάρη στην στρατηγική της θέση στην Αρχαία Εγνατία Οδό γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη και αποτέλεσε έδρα του **Βασιλείου Β' Βουλγαροκτόνου** κατά των Βουλγάρων. Οι επόμενοι αιώνες είναι θυελλώδεις για την ζωή της πόλης, με πολλούς και ποικίλους κατακτητές. Το **1343**, ο Βυζαντινός Αυτοκράτορας **Ιωάννης ΣΤ' Καντακουζηνός** την περιγράφει ως πόλη κατεστραμμένη, με τους κατοίκους να μετακομίζουν στην περιοχή της σημερινής Κομοτηνής. Ο οχυρωματικός περίβολος της Μαξιμιανούπολης δεν έχει ανασκαφεί σ' όλο του

το μήκος. Πάντως, η συνολική έκταση της πόλης πρέπει να ήταν μεγάλη, αφού η ευρύτερη περιοχή, όπου έχουν εντοπισθεί όστρακα και άλλα ευρήματα, καταλαμβάνει μια επιφάνεια **400** περίπου στρεμμάτων.

Ο χώρος της ανασκαφής είναι περιφραγμένος και βρίσκεται ανάμεσα σε καλλιεργημένα χωράφια. Οι φράχτες ξερολιθιάς ανάμεσά τους αποτελούνται από κροκάλες, μεταφερμένες πιθανότατα από την κοίτη του παρακείμενου **Τραύου** ποταμού.⁽⁴⁾ Όμοιες κροκάλες, συνδυασμένες με ασβεστοκονίαμα και πλίνθους, έχουν χρησιμοποιηθεί και για την τοικοποιΐα του περίκεντρον ναού, που δεσπόζει στον χώρο της ανασκαφής. Το δάπεδό του

(4) Ο ποταμός Τραύος ή Ασπροπόταμος πηγάζει από τα κεντρικά υψίπεδα του Παπίκιου και στη συνέχεια, με κατεύθυνση Ν και ΝΔ, καταλήγει μετά από 27 χιλιόμετρα στη Λίμνη Βιστωνίδα (Ν. Νέζης, «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΟΥΝΑ, ΤΟΜΟΣ1)

ήταν στρωμένο με πολυτελείς μαρμάρινες πλάκες εκτός από τον νάρθηκα, που ήταν πλινθόστρωτος. Οι μεγάλες διαστάσεις (περίπου **20Χ35** μέτρα), η επιμελημένη τοικοποιΐα με την ευρύτατη χρήση πλίνθων και ο αρχιτεκτονικός του τύπος κατατάσσουν αναμφίβολα τον ναό σε ένα από τα σπουδαιότερα μνημεία της βυζαντινής εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής. Ο ναός είναι μνημείο του **11ου-13ου** αιώνα. Αρχιτεκτονικά ανήκει στην ομάδα των «**περίκεντρων ναών**» με εξωτερικό σχήμα ακανόνιστου εξαγώνου, μια φόρμα που παραπέμπει σε προγενέστερους χρόνους. Σύμφωνα με την μνεία δύο επισκόπων της πόλης στις Οικουμενικές Συνόδους του **431** και **449**, συνάγεται ότι ήταν έδρα Επισκοπής. Επιστρέφοντας από το μνημείο παίρνουμε τον επαρχιακό δρόμο για την Ξάνθη.

Έναν δρόμο στενό, ζόρικο, που μας φέρνει στη μνήμη εποχές μακρινές, όταν το ταξίδι από την Θεσσαλονίκη ως την Αλεξανδρούπολη ήταν μια μικρή περιπέτεια. Το Παπίκιο πίσω μας ξεμακραίνει, χάνεται από το οπτικό μας πεδίο οριστικά. Ως την επόμενη φορά.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε θερμά:

Την οικογένεια **Χρυσοχοΐδη** για την εξαιρετική φιλοξενία στο ξενοδοχείο **ANATOLIA**.

Την Προϊσταμένη της Εφορίας Αρχαιοτήτων Ροδόπης κα **Χρύσα Καραδήμα**.

Τον **Ε.Ο.Σ Κομοτηνής** και προσωπικά τον **Γιώργο Πετροσιάν**, τον **Δημήτρη Τσολάκη** και **Ηλία Ζουμπούλογλου** για όλα όσα έκαναν για μας.

Λιθανάγλυφες παραστάσεις, κίονες και μαρμάρινα δάπεδα, απομένουν από την πολυτελή εσωτερική κατασκευή του ναού της Μαξιμιανούπολης, που υπήρξε έδρα Επισκοπής.

Feel like home ... away from home,
στο **Anatolia Hotel Komotini** !

ΑΠΟΛΑΥΣΤΕ ΤΗΝ ΛΙΤΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Στο **Anatolia Hotel Komotini** υπάρχουν 50 πολυτελή δωμάτια, 2 Junior Suites & 1 Executive Suite, με πρόβλεψη για άτομα με ειδικές ανάγκες. Όλα τα δωμάτια μοιράζονται την κομψή αισθητική που συνθέτουν τα ξύλινα δάπεδα, τα γήινα χρώματα και τα μοντέρνα μπάνια, σε λιτό και συγχρόνως πολυτελή σχεδιασμό.

Ηχομονωμένα, άριστα χωροθετημένα και πλήρως εξοπλισμένα, προσφέρουν όλες τις απαραίτητες ανέσεις σε ένα περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί, για να προσφέρει υψηλών προδιαγραφών φιλοξενία και διαμονή.

Επιπρόσθετα, το ξενοδοχείο διαθέτει 2 συνεδριακές αίθουσες με πλήρη οπτικοακουστικό εξοπλισμό. Η εμπειρία των στελεχών του ξενοδοχείου σε επαγγελματικά και κοινωνικά events αποτελεί εγγύηση για την απόλυτη επιτυχία της κάθε εκδήλωσης.

Το συναρπαστικό εστιατόριο του ξενοδοχείου είναι έτοιμο να σας υποδεχτεί με μοναδικές **μυσογειακές γεύσεις**, ικανοποιώντας ακόμη και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη.

Enjoy a Luxury for Less experience !!!

Για τις κρατήσεις σας μπορείτε να επικοινωνήσετε με το τμήμα κρατήσεων των ξενοδοχείων Anatolia Hotels στο +30 2310 522 422, καθώς και στο mail: **reservations@anatoliahotel.gr**

ANATOLIAHOTELS
HOTELS & RESORTS

www.anatoliahotels.gr